

DOI: 10.21005/pif.2018.33.C-02

THE NEED FOR RECREATION SPACE WITH A DOG IN CITIES IN THE LIGHT OF SOCIAL INTERACTION – THE EXAMPLE OF RZESZÓW

ZAPOTRZEBOWANIE NA PRZESTRZEŃ DO REKREACJI Z PSEM W MIASTACH W ŚWIECIE INTERAKCJI SPOŁECZNYCH – PRZYKŁAD RZESZOWA

Tomasz Dudek
Dr Eng.

Paulina Rużyła
MSc Arch.

University of Rzeszow
Faculty of Biology and Agriculture
Department of Agroecology

ABSTRACT

The paper presents the results of a survey on the needs of Rzeszów residents for a space for recreation with a dog. Among the city park visitors, 45% had and 55% did not have a dog. The respondents walked their dogs to recreation sites. Their distance on foot was mostly (82%) to 3 km – 35% of respondents or up to 1 km – 19%. There is a significant relationship between having a dog and ones place of residence. Only 36% of the people living in the blocks of flats had dogs, while 58% of the residents of single-family houses. Having a dog has a significant impact on the frequency of visits to city parks. 63% of those visiting city parks daily were dog owners.

Keywords: urban park, urban space, recreation, dog parks, walking a dog.

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono wyniki ankiety na temat zapotrzebowania mieszkańców Rzeszowa na przestrzeń do rekreacji z psem. Wśród odwiedzających parki miejskie 45% posiadało a 55% nie posiadało psa. Ankietowani do miejsc rekreacji pokonywali z psem najczęściej pieszo (82%) odległość do 3 km – 35% badanych lub do 1 km – 19%. Można zauważyć istotny związek między posiadaniem psa a miejscem zamieszkania. Z osób zamieszkujących w blokach tylko 36% posiadało psa, zaś wśród mieszkańców domów jednorodzinnych – 58%. Posiadanie psa w istotny sposób wpływa na częstotliwość odwiedzin parków miejskich. Wśród odwiedzających parki miejskie codziennie 63% stanowili właściciele psów.

Słowa kluczowe: park miejski, przestrzeń miejska, rekreacja, parki dla psów, spacerowanie z psem.

1. INTRODUCTION

With the progress of civilization, the role of the dog in society has changed. Currently, the dog can be considered as a kind of catalyst, encouraging owners to make verbal contacts or social interaction. Many people suffer from loneliness when they retire, their children become independent or they lose they lose a loved one. These people often do not have the motivation to take up activity, they withdraw from social life, which at a later stage translates into limiting contacts even with the nearest neighbors. Having the dog is most often the impulse for action for these people, giving a new meaning to their lives. Walking with a pet contributes to the improvement of well-being, health and a sense of security [15].

For years, studies have been carried out around the world, the results of which confirm the positive effect of having a dog on the physical activity of the owner [17, 5, 14, 16]. The vast majority (72%) of people with dogs obtain 150 minutes per week of physical activity [the recommended level, 18], while among those who do not have a dog, only 44% declared such a level of activity. These results prove that having a dog has a significant impact on the physical activity of society [2].

However, a dog has its own needs, just like a human being, which cannot be forgotten. These animals feel a strong need for walks because their original instinct craves wandering, contact with the environment and other representatives of their species. It is equally important to practice discipline and care for the right amount of physical activity of the mentee, which is difficult in such a limited urban space [12]. Due to the growing number of dogs living in urban areas, there is a need to demarcate places in the urban space in which dogs could exist. One of the ways to remedy this problem is to create parks for dogs or areas designated for them - often inside public parks or areas adjacent to them [19]. Often, these areas are filled with specialized equipment for exercise and have an extensive space where animals can run freely, practice and learn without their owners fear about their health or life. In the United States, a rapid increase in the number of recreation areas for the dog has been observed in recent years.

In several dog parks the research has been carried out to identify the satisfaction and perception of users. They show that different groups of people used these areas, and users showed satisfaction with their creation. Dog parks have been recognized as the most visited places in the field of outdoor physical activity. A significant number of respondents perceived the positive impact of these enterprises on the improvement of well-being, as well as building a sense of community, providing the opportunity to contact neighbors [11]. The first park for dogs was probably founded in New York in 1990, and a year later, 13 new spaces adapted to recreation with a dog were opened. In most cases, developed dog run for dogs are located in urban parks [21].

The aim of the work was to enquire the inhabitants of the largest city in south-eastern Poland (Rzeszów, 189 thousand inhabitants, 120 km²) about the need for recreation space with a dog. Interactions between the groups of residents who have a dog and those who do not have it were also examined. The conducted surveys provide new information on social interactions in urban space, which are the catalyst for dogs.

2. MATERIAL AND METHODS

Survey conducted by direct interview (face to face) was carried out from May to June 2017 in 5 out of 14 city parks (fig. 1), among 175 randomly selected inhabitants of Rzeszów. The questionnaire contained 15 questions, the first 5 of them constituted the required number for determining the structure of the respondents. Most of the questions were closed, and only in two cases, one could mark any number of answers. The answer to the first question (immediately after completing the specification) grouped the respondents to those who own and do not have a dog. Three more questions were the same for

both groups of the respondents and gave answers about the time of the day and the frequency of visits to the parks. They also allowed to indicate the reasons for possible dissatisfaction with the presence of dogs in parks. Respondents who did not have a dog answered the fourth, additional question whether they are disturbed by the presence of dogs in the park. However, respondents who have a dog also answer questions (5-10) regarding the distance and the way they get to the park with the dog. They also indicated the most important development elements that should be located in a place available for recreation with a dog.

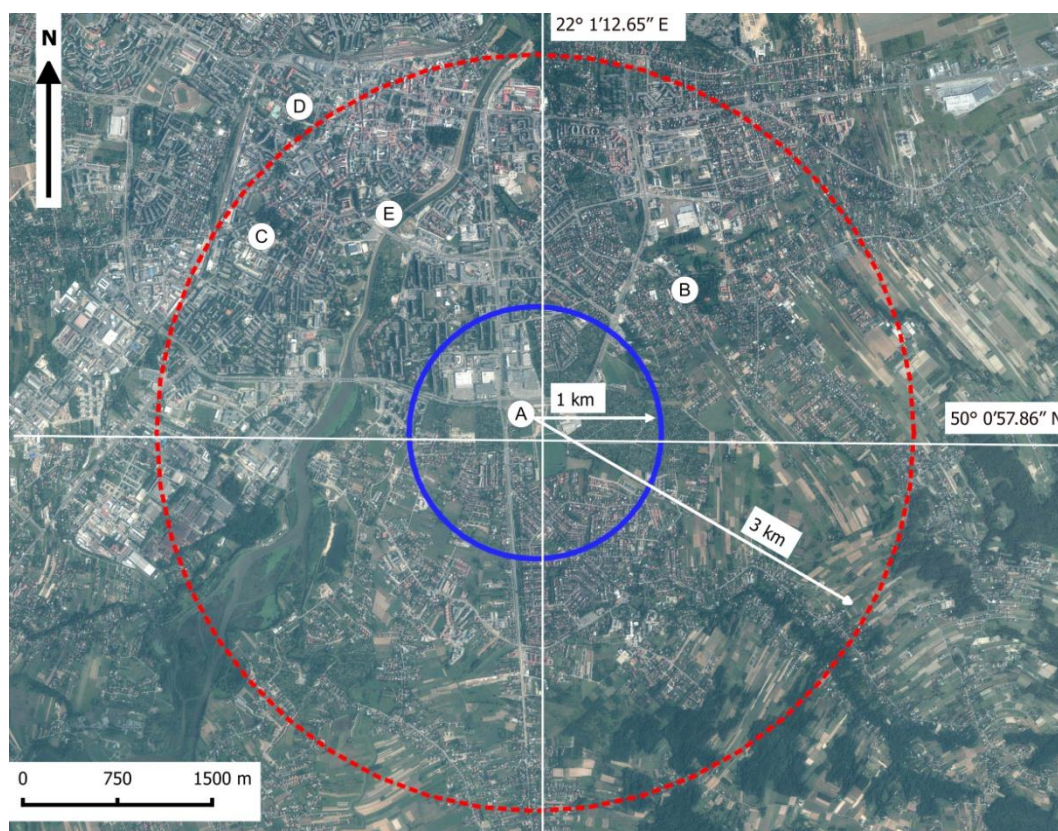

Fig. 1. Location of parks (A-D) in which surveys were conducted with designated 2 zones of distance from the largest of them; A – City park 'Papieski', B – City park named 'Władysława Szafera', C – City garden named 'Solidarności', D – City park of unity of Polonia with the Mother, E – City park 'Olszynki'

Ryc. 1. Położenie parków (A-D) w których prowadzono badania z wyznaczonymi 2 strefami odległości od największego z nich; A – Park Papieski, B – Park im. Władysława Szafera, C – Ogród Miejski im. Solidarności, D – Park Jedności Polonii z Macierzą, E – Park Olszynki

The study involved 175 adults, 49% of women and 51% of men. In the age structure of the respondents, the largest number were young people, aged 18-25 – 40% and aged 26-35 - 19%. In the age group of 36-45 years there were 18% of the respondents, in the range of 46-60 years – 14%, while over 60 years – 9%. The vast majority of the respondents lived in blocks – 54%, the remaining 37% in single-family houses and 9% in multi-family houses in terraced houses. The study involved 46% of the people with secondary education, 31% with higher education, 9% with basic or basic vocational education, and 14% of the respondents continued their education. Among the respondents, the most numerous group (50%) were people who estimate the amount of free time as sufficient. In turn, 39% estimate the amount of free time as average, 11% of the respondents as bad.

Then χ^2 test was carried out to check whether there is a relationship, between having a dog and: the frequency of visits to city parks, the time of visits during the day, the reasons for dissatisfaction with the presence of dogs in parks and the place of residence. This test was chosen because the collected data was on a nominal scale. The analyzes were carried out in Excel and the calculated statistics were compared with the tabular values for the significance level of $\alpha = 0.05$.

3. RESULTS

Among the respondents, 45% had and 55% did not have a dog. There is a statistically significant relationship between having a dog and a place of residence (tab. 3). People living in blocks in the majority (64%) did not have a dog, while those living in detached house - did (58%, fig. 2).

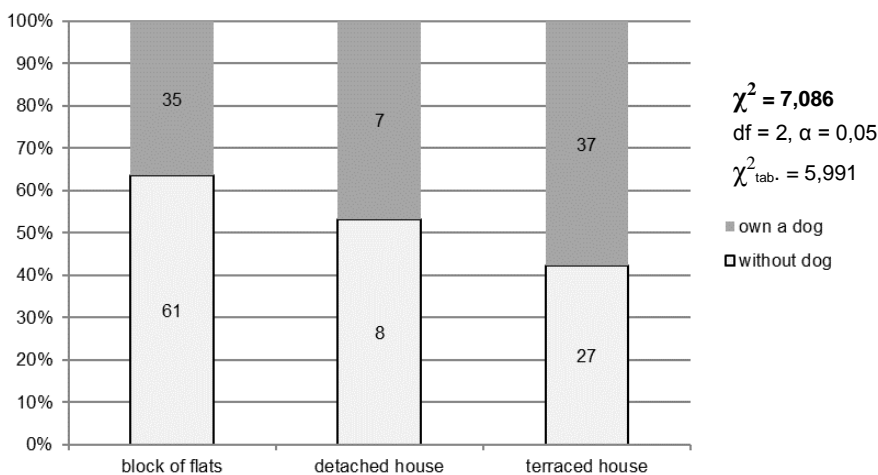

Fig. 2. The relationship between having a dog and a place of residence. Source: developed by the authors

The vast majority of respondents who did not have a dog (73%) do not bother the presence of dogs in city parks, the next 20% they are indifferent. Only 7% of the respondents were of the opposite opinion. 35% of the respondents walked their dogs up to 3 km to the recreation places, and up to 1 km - 19% of the respondents (fig. 1). Most of the way was on foot - 82% of responses. However, for every fifth person the distance did not matter (tab. 1). In the opinion of the respondents, in areas designated for recreation with a dog there should be at least bins for dog waste (39% of the respondents) and fenced dog runs. (30%). However, the most needed are bike racks (9%) and parking lots (10%, tab.2), which seems logical considering the way in which respondents get to a place of recreation with a dog (tab. 1).

Tab. 1. The answers of the respondents having a dog. Source: developed by the authors

Distance covered by the respondents with their dogs to get to a place of recreation	
Up to 1 km	19%
Up to 3 km	35%
Up to 5 km	15%
Up to 10 km	10%
The distance does not matter	20%
The way of getting to a place of recreation by the respondents	
On foot	82%
By bike	3%
By car	15%
By public transport	0%

Tab. 2. The need for selected elements of land development intended for recreation with a dog. Source: developed by the authors

Elements of land development	% of respondents	% of answers
Benches	25.14	11.89
Rubbish bins	22.29	10.54
Bins for dog droppings	39.43	18.65
Drinkers for dogs	24.57	11.62
Information tables	12.00	5.68
Designated walking paths	10.86	5.14
Fences dog runs	30.29	14.32
Dog agility course	16.00	7.57
A place where dogs can be tied	11.43	5.41
Bike racks	9.14	4.32
Car parks	10.29	4.86

Tab. 3. The results of statistical analysis (N = 175). Source: developed by the author

Statistics: having a dog (2) x	
Place of residence (3)	$\chi^2 = 7.086$ df = 2, $\alpha = 0.05$ $\chi^2_{tab.} = 5.991$
Frequency of visiting city parks (5)	$\chi^2 = 12.089$ df = 4, $\alpha = 0.05$ $\chi^2_{tab.} = 9.488$
Time respondents visit the parks (4)	$\chi^2 = 6.279$ df = 3, $\alpha = 0.05$ $\chi^2_{tab.} = 7.815$
Reasons of dissatisfaction with dogs presence in the parks (5)	$\chi^2 = 1.963$ df = 4, $\alpha = 0.05$ $\chi^2_{tab.} = 9.488$

Analyzing the responses regarding the frequency of visits to parks, one can notice statistically significant differences between the groups of people who have and do not have dogs (tab. 3). People who have dogs most often visit parks every day (38% of this group). However, those without a dog – a few times a week – 35%. Among those people who visit city parks every day 63% were dog owners (fig. 3).

Following the responses among both groups of the respondents regarding the time of visiting city parks, one can notice some and logical differences, but it turned out that they are not statistically significant (fig. 4, tab. 3). Both groups go to the park usually after 4 pm (42% of dog owners and 56% of those who do not have it). However, during two times of the day (morning and evening), dogs' owners are clearly a larger group, which is most likely related to the physiological needs of the animals. By 9 am they constitute 75% of visitors and after 8 pm - 55%.

The respondents think (43% of owners and 46% of those who do not have dogs (fig. 5) that if we consider dogs' presence in the parks, the biggest problem is the canine excrement. They point out other problems like: dogs without a muzzle (18% and 15% respectively), dogs running without a leash (10% and 15%), noise caused by barking (3% and 2%). Differences in responses between two groups of visitors of green areas are the least visible and statistically insignificant here (tab. 3).

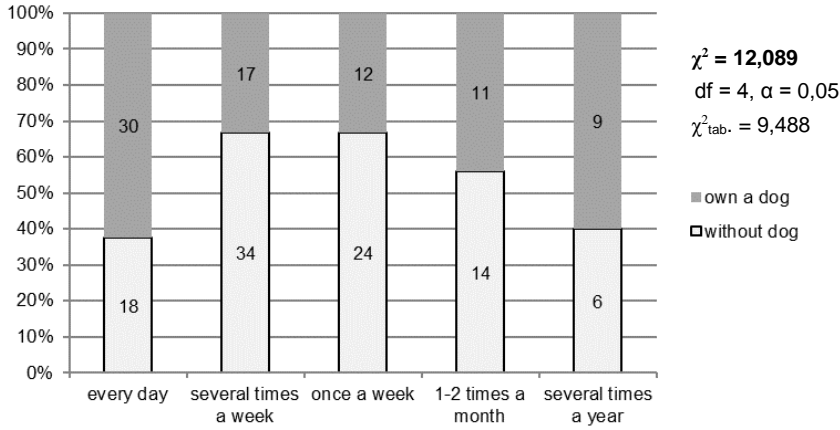

Fig. 3. Frequency of visits to Rzeszów municipal parks by groups of people with and without a dog. Source: developed by the authors

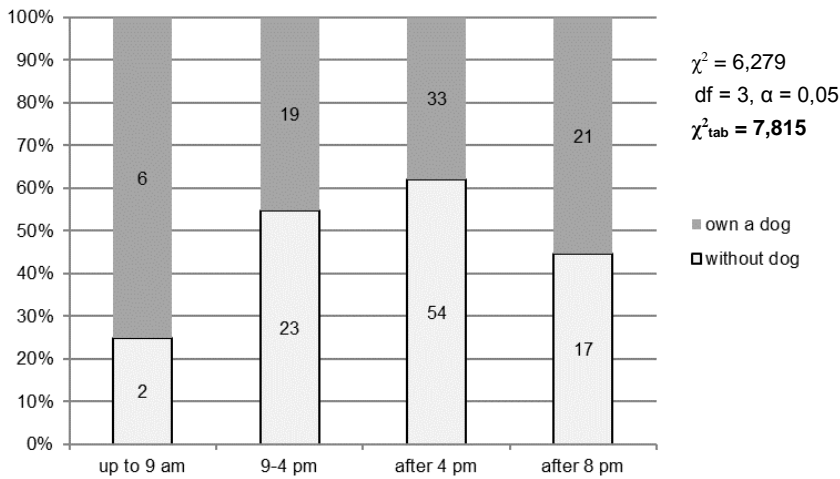

Fig. 4. The time of day when the respondents visit city parks in Rzeszów. Source: developed by the authors

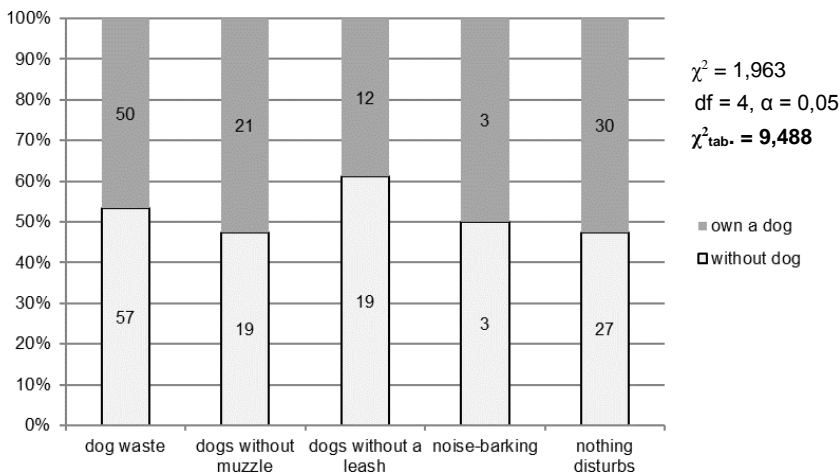

Fig. 5. Reasons for dissatisfaction with the presence of dogs in parks. Source: developed by the authors

4. DISCUSSION

The presence of dogs in cities has been observed for centuries around the world. At the end of the 20th century, it was estimated that the dog population is 500 million [20], the most of which, even 100 million, live in China [8], and 75 million in the USA [19].

Research results indicate that the areas designated for recreation with a dog should be equipped with bins for dogs droppings (39% of the respondents) and fenced dog runs (30%). The inhabitants of Kraków also complain about the problems mentioned above. At the initiative of the residents themselves, places for recreation with dogs are set up in some settlements [21].

Participation of society in the development of space in the immediate vicinity of residential buildings is also observed in other large cities. In Szczecin, for example, participation of residents in the development of the housing estate was possible under the 'Green Szczecin Backyard' program launched by the Town Hall [3].

According to the majority (57%) of Rzeszów residents, the number of green areas in the city is not sufficient, and the most lacking is greenery in the vicinity of settlements (32%) [7], what can be caused to the rapid development of residential areas [4].

The work shows that people who visit city parks in the vast majority (73%) are friendly to the presence of dogs in parks, and for 20% they are indifferent. Similar results were obtained in Kansas in the USA, where 72% of the respondents consider themselves definitely dog-friendly, and another 23% as friendly, while for 9% dogs are indifferent. At the same time, 28% cannot determine whether dog parks pose more problems than benefits. However, 75% do not agree that dog parks create more problems than benefits [19]. Urbanik and Morgan's research revealed the tendency of many dog owners in the city to perceive their dogs as members of their families, which in their opinion entitled to treat some of public spaces as their own. In fact, these families with a dog need large public spaces. Similar observations were made by the authors in Rzeszów, where the dog often "replaces the missing family members". Marriages without children and the elderly, often lonely people, are social groups that frequently decide to have a dog.

The largest number of opponents of the presence of dogs in cities is probably due to the lack of prepared public spaces for the coexistence of a man with a dog. The results of the survey seem to confirm this: for 43% of holders and 46% of people who do not have a dog, dog waste is the most problem in the presence of dogs. Subsequently, tensions are generated by: dogs without muzzle, dogs running without a leash and noise caused by barking. The same problems resulting from the coexistence of a man and a dog in the urban environment were articulated by the public in Australia, where they caused introducing some regulations for dogs and their owners in public space [1, 13]. Also for Londoners, dog waste is a key problem in the neighborhood of dogs [6]. Animals, though not directly, have an impact on the form of contemporary urban spaces [10], and the need of dog owners for access to public space, shapes new multilateral urban relations [9].

The research done in Rzeszów shows that dog owners most often walk them to city parks every day - 38% (in Rzeszów, as in most Polish cities there are no designated and developed parks for dogs, according to the authors if there were such areas in Rzeszów, the percentage of visitors appearing daily in 'dog parks' would be higher). 63% of all visitors to the parks each day are dogs' owners. However, several times a week, dog parks are visited by 22% of the respondents, and once a week by 15%.

22% of the respondents visit dog parks several times a week, and 15% once a week. Surveys carried out in the states of Florida and Texas show that 74% of the respondents owning a dog declare their daily activities outdoors, most of them in dog parks (33% of them). From 3.5% to 31.5% of the respondents visit parks for dogs every day (on average, for 4 parks in which surveys were carried out -15.6%). However, 4-5 times a week - 8.8-21%, 2-3 times a week - 14-30.2%, once a week - 13-40.4% [11]. The research

shows that 82% of people go to a place of recreation with a dog on foot, 15% by car and 3% by bicycle. Similar results were obtained only in one of the four parks in the USA analyzed by Lee with the team - Harmony Dog Park in the state of Florida. 94,4% of the respondents go to Harmony Park on foot, 5,6% by car. To other parks, the majority of questioned Americans, commute by car - from 88.2% to 100.0%. Average results for 4 parks in the USA: 24.2% of the respondents go on a foot, 75.4% go by car, and only 0.4% by bicycle. However, the results of previous research carried out in Rzeszów (do not take into account the possession of a dog) indicate that 30% reaches recreation places cycling and another 27% on foot [7]. The results of both studies from Rzeszów are another proof confirming the beneficial effect of having a dog on the physical activity of the owners.

5. CONCLUSION

- a. A place of residence in the urban space (house, block, terraced house) is a factor that significantly affects the fact of having a dog. Only 36% of the people living in the blocks of flats had a dog, while 58% of the residents of single-family houses.
- b. Having a dog significantly affects the frequency of visits to city parks. Among the daily visitors to city parks, 63% were dog owners.
- c. There were no statistically significant differences between two groups visiting city parks (with a dog and without a dog) taking into account the time of visits during the day. Both groups go to the park usually after 4 pm. However, in the morning the owners of dogs constitute up to 75% of visitors.
- d. Despite the signaled problems resulting from the presence of dogs in the green spaces of the city (dog droppings left, dogs running freely ...), the majority (73%) of those who do not have a dog do not interfere with the presence of dogs in city parks, and for the next 20% they are indifferent. Only 7% of the respondents were of the opposite opinion.
- e. There were no statistically significant differences between two groups visiting city parks (with a dog and without a dog) regarding the inconvenience caused by the presence of dogs in parks.

ZAPOTRZEBOWANIE NA PRZESTRZEŃ DO REKREACJI Z PSEM W MIASTACH W ŚWIETLE INTERAKCJI SPOŁECZNYCH – PRZYKŁAD RZESZOWA

1. WPROWADZENIE

Wraz z postępowaniem cywilizacyjnym nastąpiła zmiana roli psa w społeczeństwie. Obecnie psa można uważać jako swego rodzaju katalizator, skłaniający właścicieli do nawiązywania werbalnych kontaktów czy interakcji społecznej. Wiele osób po przejściu na emeryturę, usamodzielnieniu dzieci lub po stracie kogoś bliskiego, cierpi z powodu samotności. Osoby te często nie mając motywacji do podjęcia aktywności wycofują się z życia społecznego co w późniejszym etapie przechodzi w ograniczanie kontaktów nawet z najbliższym otoczeniem. Najczęściej to właśnie posiadanie psa jest dla tych ludzi impulsem do

działania, nadającym nowy sens ich życiu. Spacerzy z pupilem przyczyniają się do poprawy samopoczucia, zdrowia, a także poczucia bezpieczeństwa [15].

Od lat na świecie prowadzone są badania, których wyniki potwierdzają pozytywny wpływ posiadania psa na aktywność fizyczną właściciela [17, 5, 14, 16]. Zdecydowana większość (72%) osób posiadających psa osiąga 150 minut na tydzień aktywności fizycznej [zalecany poziom; 18], natomiast wśród osób, które nie posiadają psa tylko 44% zadeklarowało taki poziom aktywności. Wyniki te dowodzą iż posiadanie psa ma istotny wpływ na aktywność fizyczną społeczeństwa [2].

Jednak pies tak jak i człowiek ma swoje potrzeby, o których nie można zapomnieć. Zwierzęta te odczuwają silną potrzebę spacerów gdyż ich pierwotny instynkt łaknie wędrówki, kontaktu z otoczeniem oraz innymi przedstawicielami swego gatunku. Równie ważne jest ćwiczenie dyscypliny oraz dbanie o odpowiednią ilość aktywności fizycznej podopiecznego, co jest utrudnione w tak bardzo ograniczonej przestrzeni miejskiej [12]. Ze względu na coraz większą liczbę psów żyjących na obszarach miast, pojawia się konieczność wytyczenia miejsc w przestrzeni miejskiej, w których psy mogłyby egzystować. Jednym ze sposobów zaradzenia temu problemowi jest tworzenie parków dla psów bądź terenów dla nich przeznaczonych – często wewnątrz parków publicznych lub obszarów do nich przylegających [19]. Niejednokrotnie tereny te wyposażane są w specjalistyczny sprzęt do ćwiczeń oraz posiadają rozległą przestrzeń gdzie zwierzęta mogą swobodnie biegać, ćwiczyć oraz uczyć się bez obaw właścicieli o ich zdrowie czy życie.

W Stanach Zjednoczonych obserwuje się w ostatnich latach szybki wzrost liczby terenów do rekreacji z psem. Przeprowadzone w kilku parkach dla psów badania mające na celu zidentyfikowanie satysfakcji i percepcji użytkowników wskazują, że z obszarów tych korzystały różne grupy ludzi, a użytkownicy wykazywali zadowolenie z ich powstania. Parki dla psów zostały uznane za miejsca najczęściej odwiedzane w zakresie aktywności fizycznej na świeżym powietrzu. Znaczna liczba respondentów dostrzegła pozytywny wpływ owych przedsięwzięć na poprawę samopoczucia, a także budowanie poczucia wspólnoty, zapewniając możliwość kontaktu z sąsiadami [11].

Pierwszy park dla psów powstał prawdopodobnie w Nowym Jorku w 1990 r., zaś rok później otworzono aż 13 nowych przestrzeni przystosowanych do rekreacji z psem. W większości przypadków zagospodarowane wybiegi dla psów zlokalizowane są na terenach parków miejskich [21].

Celem pracy było poznanie opinii mieszkańców największego miasta południowo-wschodniej Polski (Rzeszów, 189 tyś. mieszkańców, 120 km²) na temat zapotrzebowania na przestrzeń do rekreacji z psem. Zbadano również interakcje między grupami mieszkańców, którzy posiadają psa i tymi, którzy go nie mają. Przeprowadzone badania ankietowe dostarczają nowych informacji na temat interakcji społecznych w przestrzeni miejskiej, których katalizatorem są psy.

2. MATERIAŁ I METODY

Badania ankietowe przeprowadzone metodą wywiadu bezpośredniego (face to face) wykonano od maja do czerwca 2017 r. na terenie 5 z 14 parków miejskich (ryc. 1), wśród 175 losowo wybranych mieszkańców Rzeszowa. Ankieta zawierała 15 pytań, z czego 5 pierwszych stanowiło metryczkę konieczną do określenia struktury respondentów. Większość pytań była zamkniętych, a tylko w dwóch można było zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi. Odpowiedź na pierwsze pytanie (zaraz po uzupełnieniu metryczki) grupowała respondentów na tych, którzy posiadają i nie posiadają psa. Trzy kolejne pytania były takie same dla obu grup respondentów i dawały odpowiedzi o porze dnia i częstotliwości odwiedzin parków oraz pozwalały wskazać przyczyny ewentualnego niezadowolenia z obecności psów w parkach. Ankietowani, którzy nie posiadali psa odpowiadali dodatkowo na pytanie czwarte czy przeszkadza im sama obecność psów w parku. Nato-

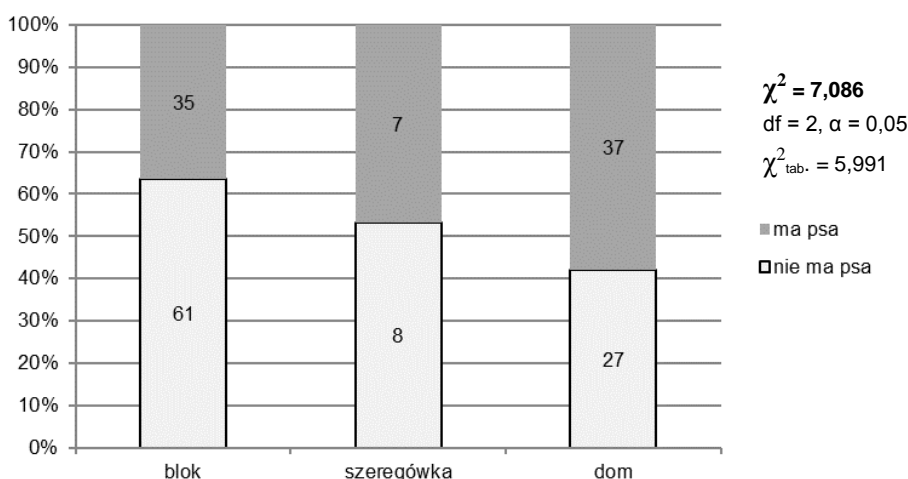
miast respondenci, którzy posiadają psa odpowiadali dodatkowo na pytania (5-10) dotyczące odległości i sposobu, w jaki dostają się do parku z psem oraz wskazywali najważniejsze elementy zagospodarowania, jakie powinny znajdować się w miejscu udostępnionym do rekreacji z psem.

W badaniu wzięło udział 175 dorosłych osób, z czego kobiety stanowiły 49%, a mężczyźni 51%. W strukturze wiekowej ankietowanych najliczniej reprezentowaną grupę stanowili ludzie młodzi, w wieku 18-25 lat – 40% oraz w wieku 26-35 lat – 19%. W przedziale wiekowym 36-45 lat znajdowało się 18% badanych, z kolei wiek z przedziału 46-60 lat zadeklarowało 14%, zaś powyżej 60 lat – 9%. Zdecydowana większość ankietowanych mieszkała w blokach – 54%, pozostałe 37% w domach jednorodzinnych i 9% w domach wielorodzinnych w zabudowie szeregowej. W badaniach wzięło udział 46% osób z wykształceniem średnim, 31% z wyższym, 9% z podstawowym lub zasadniczym zawodowym, a 14% ankietowanych kontynuowało naukę. Wśród ogółu respondentów najliczniejszą grupę (50%) stanowiły osoby dobrze oceniające ilość wolnego czasu. Z kolei przeciętnie oceniło ilość wolnego czasu 39% badanych, a źle – 11%.

Następnie przeprowadzono test χ^2 w celu sprawdzenia czy istnieje związek, między posiadaniem psa a oddzielnie: częstotliwością odwiedzin parków miejskich, porą odwiedzin w ciągu dnia, przyczynami niezadowolenia z obecności psów w parkach oraz miejscem zamieszkania. Test ten wybrano, ponieważ zebrane dane były w skali nominalnej. Analizy przeprowadzono w programie Excel a obliczone statystyki porównano z wartościami tabelarycznymi dla poziomu istotności $\alpha = 0,05$.

3. WYNIKI

Wśród ankietowanych 45% posiadało a 55% nie posiadało psa. Można zauważyć tutaj istotny statystycznie związek między posiadaniem psa a miejscem zamieszkania (tab. 3). Osoby zamieszkujące w blokach w większości (64%) nie posiadały psa, zaś mieszkające w domach jednorodzinnych – tak (58%, ryc. 2).

Ryc. 2. Związek między miejsce zamieszkania a posiadaniem psa. Źródło: opracowanie autora

Respondentom, którzy nie mieli psa w zdecydowanej większości (73%) nie przeszkadza obecność psów w parkach miejskich, a dla kolejnych 20% są one obojętne. Przeciwnego zdania było tylko 7% badanych. Ankietowani do miejsc rekreacji pokonywali ze swoim czworonogim przyjacielem najczęściej odległość do 3 km – 35% badanych lub do 1 km – 19% (ryc. 1). Drogę tą przebywali najczęściej pieszo – 82% odpowiedzi. Natomiast dla co

piątej osoby odległość nie miała znaczenia (tab. 1). Zdaniem respondentów w miejscach przeznaczonych do rekreacji z psem powinny znaleźć się przede wszystkim kosze na psie odchody (39% badanych) i ogrodzone tereny wybiegu dla psów (30%). Natomiast najmniej potrzebne są stojaki na rowery (9%) i parkingi (10%, tab.2), co wydaje się logiczne biorąc pod uwagę sposób w jaki dostają się respondenci do miejsca rekreacji z psem (tab. 1).

Tabela 1. Odpowiedzi respondentów posiadających psa. Źródło: opracowanie autora

Odległość jaką pokonują respondenci ze swoimi psami w celu dostania się do miejsca rekreacji	
do 1 km	19%
do 3 km	35%
do 5 km	15%
do 10 km	10%
odległość nie ma znaczenia	20%
Sposób w jaki dostają się respondenci do miejsca rekreacji z psem	
pieszo	82%
rowerem	3%
samochodem	15%
transport publiczny	0%

Tabela 2. Zapotrzebowanie na wybrane elementy zagospodarowania terenu przeznaczonego do rekreacji z psem. Źródło: opracowanie autora

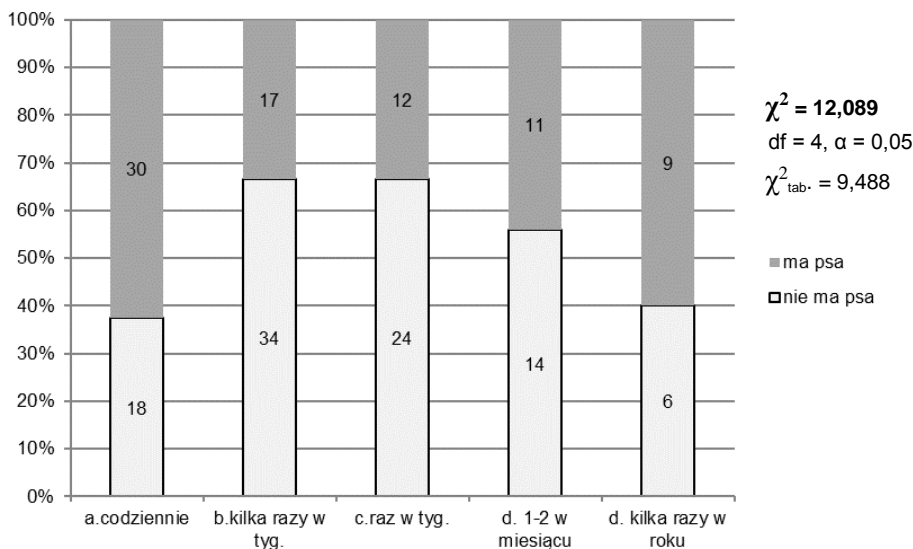
Elementy zagospodarowania terenu	% respondentów	% odpowiedzi
Ławki	25,14	11,89
Kosze na śmieci	22,29	10,54
Kosze na psie odchody	39,43	18,65
Poidła dla psów	24,57	11,62
Tablice informacyjne	12,00	5,68
Wyznaczone ścieżki spacerowe	10,86	5,14
Ogrodzone tereny wybiegu dla psów	30,29	14,32
Tory przeszkód dla psów	16,00	7,57
Miejsce gdzie można psa przywiązać	11,43	5,41
Stojaki na rowery	9,14	4,32
Parkingi	10,29	4,86

Tabela 3. Wyniki analizy statystycznej (N = 175). Źródło: opracowanie autora

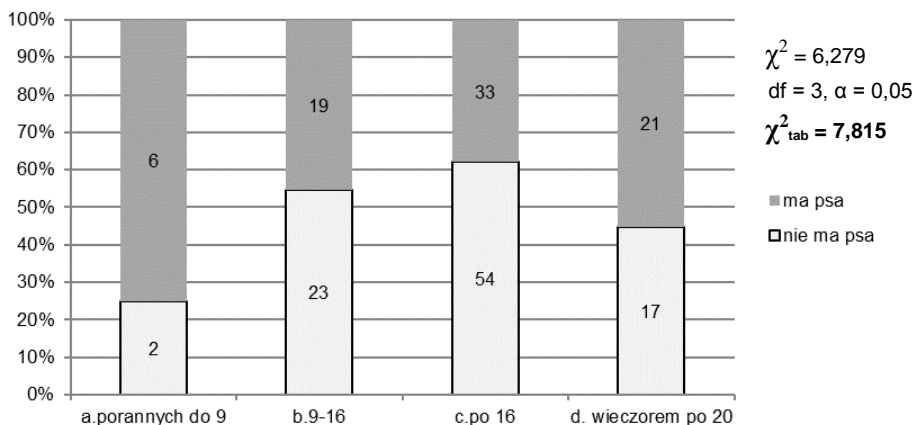
Statystyki: posiadanie psa (2) x	
Miejsce zamieszkania (3)	$\chi^2 = 7,086$ df = 2, $\alpha = 0,05$ $\chi^2_{\text{tab.}} = 5,991$
Częstotliwość odwiedzin parków miejskich (5)	$\chi^2 = 12,089$ df = 4, $\alpha = 0,05$ $\chi^2_{\text{tab.}} = 9,488$
Pora dnia w której respondenci odwiedzają parki (4)	$\chi^2 = 6,279$ df = 3, $\alpha = 0,05$ $\chi^2_{\text{tab.}} = 7,815$
Przyczyny niezadowolenia z obecności psów w parkach (5)	$\chi^2 = 1,963$ df = 4, $\alpha = 0,05$ $\chi^2_{\text{tab.}} = 9,488$

Analizując odpowiedzi odnośnie częstotliwości odwiedzin parków, można zauważyć różnice istotne statystycznie między grupami osób posiadających i nieposiadających psa (tab. 3). Osoby które mają psa najczęściej odwiedzają parki codziennie (38% z tej grupy). Natomiast anketowani nieposiadający czworonoga – kilka razy w tygodniu – 35%. Wśród odwiedzających parki miejskie codziennie 63% stanowili właściciele psów (ryc. 3).

Śledząc odpowiedzi wśród obu grup respondentów odnośnie pory odwiedzin parków miejskich można zauważyć pewne i logiczne różnice ale okazało się, że nie są one istotne statystycznie (ryc. 4, tab. 3). Obie grupy chodzą do parku najczęściej po godzinie 16 (42% posiadaczy psa i 56% tych którzy go nie mają). Jednak w dwóch porach dnia (rano i wieczorem) właściciele z czworonogami stanowią wyraźnie licniejszą grupę, co najprawdopodobniej jest związane z potrzebami fizjologicznymi zwierząt. Do godziny 9 rano stanowią oni aż 75% odwiedzających a po godzinie 20 – 55%.

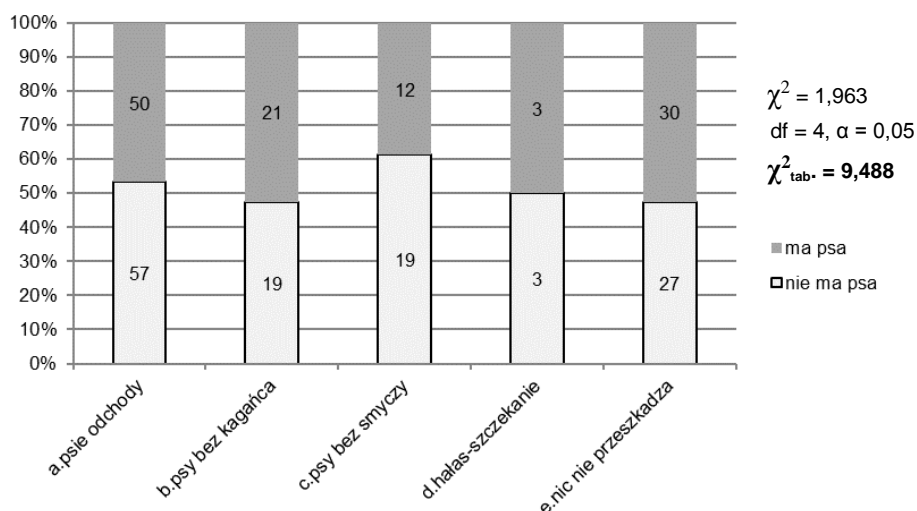
Ryc. 3. Częstotliwość odwiedzin parków miejskich Rzeszowa przez grupy osób posiadających i nieposiadających psa. Źródło: opracowanie autora

Ryc. 4. Pora dnia w której respondenci odwiedzają parki miejskie Rzeszowa. Źródło: opracowanie autora

W obecności psów w parkach najbardziej przeszkadzają pozostawione psie odchody, tak uważa 43% posiadaczy i 46% tych, którzy psa nie mają (ryc. 5). W dalszej kolejności

odwiedzającym parki miejskie przeszkadzają psy bez kagańca (odpowiednio: 18% i 15%), psy biegające bez smyczy (10% i 15%), hałas powodowany szczekaniem (3% i 2%). Różnice w odpowiedziach między dwoma grupami odwiedzających tereny zieleni są tutaj najmniej widoczne i statystycznie nieistotne (tab. 3).

Ryc. 5. Przyczyny niezadowolenia z obecności psów w parkach. Źródło: opracowanie autora

4. DYSKUSJA

Obecność psów w miastach obserwuje się od wieków na całym świecie. Pod koniec XX w. szacowano, że populacja psów liczy 500 mln osobników [20], z czego najwięcej, bo nawet 100 mln żyje w Chinach [8], a 75 mln w USA [19].

Wyniki badań wskazują, że w miejscach przeznaczonych do rekreacji z psem powinny znaleźć się przede wszystkim kosze na psie odchody (39% badanych) i ogrodzone tereny wybiegu dla psów (30%). Również mieszkańcy Krakowa skarżą się na brak wybiegów dla psów oraz koszy na psie odchody. Z inicjatywy samych mieszkańców na niektórych osiedlach pojawiają się wydzielone miejsca do rekreacji z psem [21]. Współuczestniczenie społeczeństwa w zagospodarowaniu przestrzeni w bezpośrednim sąsiedztwie budynków mieszkalnych obserwowane jest także w innych dużych miastach. Na przykład w Szczecinie partycypowanie mieszkańców w zagospodarowaniu przestrzeni osiedlowej możliwe było w ramach uruchomionego przez Ratusz programu „Zielone podwórko Szczecina” [3]. Zdaniem większości (57%) ankietowanych mieszkańców Rzeszowa ilość terenów zieleni wysokiej w mieście jest nie wystarczająca, a najbardziej brakuje właśnie zieleni osiedlowej (32%) [7], czego przyczyn można upatrywać w szybkim rozwoju zabudowy mieszkaniowej z maksymalnym wykorzystaniem terenów pod zabudowę [4].

W pracy otrzymano, że osoby które odwiedzają parki miejskie w zdecydowanej większości (73%) są przyjaźnie nastawione do obecności psów w parkach, a dla 20% są one obojętne. Podobne wyniki uzyskano w Kansas w USA, gdzie 72% respondentów uważa się za osobę zdecydowanie przyjazną psom, a kolejne 23% za przyjazną, zaś dla 9% psy są obojętne. Jednocześnie 28% nie potrafi określić czy parki dla psów stwarzają więcej problemów niż korzyści. Natomiast 75% nie zgadza się, że parki dla psów kreują więcej problemów niż korzyści [19]. W badaniach przeprowadzonych przez Urbanik i Morgan ujawniono skłonność wielu właścicieli psów w mieście do postrzegania swoich psów jako członków ich rodzin, które ich zdaniem uprawniały do traktowania części przestrzeni publicznych jako swoich. W istocie te rodziny z psem potrzebują dużych przestrzeni publicznych. Podobne spostrzeżenia dokonali autorzy w Rzeszowie, gdzie często pies „za-

stępuje brakujących członków rodziny”. Małżeństwa niemające dzieci oraz osoby starsze, często samotne, to grupy społeczne, które często decydują się na posiadanie psa.

Największa liczba przeciwników obecności psów w miastach, wynika prawdopodobnie z braku przygotowanych przestrzeni publicznych do koegzystencji człowieka z psem. Wyniki przeprowadzonej ankiety zdają się to potwierdzać: 43% posiadaczy i 46% osobom które psa nie mają, w obecności psów najbardziej przeszkadzają pozostawione psie odchody. W dalszej kolejności napięcia generują: psy bez kagańca, psy biegające bez smyczy i hałas powodowany szczekaniem. Te same problemy wynikające z koegzystencji człowieka i psa w środowisku miejskim, wyartykułowane zostały przez społeczeństwo w Australii, gdzie przyczyniły się do zwiększenia regulacji psów i ich właścicieli w przestrzeni publicznej [1, 13]. Również dla londyńczyków psie odchody stanowią kluczowy problem w sąsiedztwie psów [6]. Zwierzęta choć nie bezpośrednio to jednak wywierają wpływ na formę współczesnych przestrzeni miejskich [10], a zapotrzebowanie właścicieli psów na dostęp do przestrzeni publicznej kształtuje nowe wielostronne stosunki miejskie [9].

Z badań przeprowadzonych w Rzeszowie wynika, że właściciele psów najczęściej prowadzą je do parków miejskich codziennie – 38% (w Rzeszowie podobnie jak w większości miast Polski nie ma wyznaczonych i zagospodarowanych parków dla psów; zdaniem autorów gdyby w Rzeszowie były takie przestrzenie to odsetek osób odwiedzających codziennie ‘psie parki’ byłby wyższy). Właściciele psów stanowią 63% wszystkich osób odwiedzających parki każdego dnia. Natomiast kilka razy w tygodniu parki z psem odwiedza 22% badanych, a raz w tygodniu 15%. Z badań ankietowych wykonanych w stanach Floryda i Teksas, wynika, że 74% respondentów posiadających psa deklaruje codzienną aktywność na świeżym powietrzu, z czego najczęściej w parkach dla psów (33% z nich). Każdego dnia parki dla psów odwiedza od 3,5% do 31,5% ankietowanych (średnio dla 4 parków w których prowadzono badania 15,6%). Natomiast 4-5 razy w tygodniu – 8,8-21%, 2-3 razy na tydzień – 14-30,2%, raz na tydzień – 13-40,4% [11].

Z przeprowadzonych badań wynika, że 82% osób dostaje się do miejsca rekreacji z psem pieszo, 15% samochodem a 3% rowerem. Zbliżone wyniki uzyskano tylko w jednym z czterech badanych przez Lee z zespołem parków w USA – Harmony Dog Park w stanie Floryda. Do parku Harmony 94,4% ankietowanych dostaje się z psem pieszo, 5,6% samochodem. Natomiast do pozostałych parków większość pytanym amerykańców dostaje się samochodem – od 88,2% do 100,0%. Uśredniając wyniki dla 4 parków w USA, pieszo z psem dostaje się 24,2% ankietowanych, samochodem aż 75,4%, zaś rowerem tylko 0,4%. Natomiast wyniki wcześniejszych badań przeprowadzonych w Rzeszowie (nie uwzględniają posiadania psa) wskazują, że 30% dociera do miejsc rekreacji rowerem a kolejne 27% pieszo [7]. Wyniki obu prac z Rzeszowa są kolejnym dowodem potwierdzającym korzystny wpływ posiadania psa na aktywność fizyczną właścicieli.

5. WNIOSKI

- a. Miejsce zamieszkania w przestrzeni miejskiej (dom, blok, dom w zabudowie szeregowej) jest czynnikiem istotnie wpływającym na fakt posiadania psa. Z osób zamieszkujących w blokach tylko 36% posiadało psa, zaś wśród mieszkańców domów jednorodzinnych – 58%.
- b. Posiadanie psa w istotny sposób wpływa na częstotliwość odwiedzin parków miejskich. Wśród codziennie odwiedzających parki miejskie 63% stanowili właściciele psów.
- c. Nie zaobserwowano różnic istotnych statystycznie między dwoma grupami odwiedzających parki miejskie (z psem i bez psa) biorąc pod uwagę porę odwiedzin w ciągu dnia. Obie grupy chodzą do parku najczęściej po godzinie 16. Jednak w godzinach porannych właściciele psów stanowią aż 75% odwiedzających.

- d. Pomimo sygnalizowanych problemów wynikających z obecności psów w zielonych przestrzeniach miasta (pozostawiane psie odchody, psy biegające swobodnie...), większości (73%) respondentów nieposiadających psa nie przeszkadza obecność psów w parkach miejskich, a dla kolejnych 20% są one obojętne. Przeciwnego zdania było tylko 7% badanych.
- e. Nie zaobserwowano różnic istotnych statystycznie między dwoma grupami odwiedzających parki miejskie (z psem i bez psa) w kwestii niedogodności powstających w wyniku obecności psów w parkach.

BIBLIOGRPHY

- [1] Borthwick F., 2009, Governing pets and their humans: dogs and companion animals in New South Wales, 1966-98, *Griffith Law Review*, 18, 185-201.
- [2] Cutt H., Giles-Corti B., Knuiam M., 2008, Encouraging physical activity through dog walking: Why don't some owners walk with their dog?, *Preventive Medicine*, 46, 120-126.
- [3] Czekiel-Świtalska E., 2010, Rola zieleni w mieście na przykładzie centrum Szczecina, *Przestrzeń i Forma*, 13, 165-182.
- [4] Czekiel-Świtalska E., Świtalska A., 2010, Projektowanie współczesnej przestrzeni mieszkaniowej, *Przestrzeń i Forma*, 9, 177-184.
- [5] Dembicki, D., Anderson, J., 1996, Pet ownership may be a factor in improved health of the elderly, *Journal of Nutrition for the Elderly*, 15, 15-31.
- [6] Derges J., Lynch R., Clow A., Petticrew, M., 2012, Complaints about dog faeces as a symbolic representation of incivility in London, UK: a qualitative study, *Critical Public Health*, 22, 419-425.
- [7] Dudek T., Hajdo D., 2017, Zapotrzebowanie na tereny zieleni jako przestrzeń do rekreacji w Rzeszowie, *Przestrzeń i Forma*, 32, 127-140.
- [8] Hughes J., Macdonald D., 2013, A review of the interactions between free-roaming domestic dogs and wildlife, *Biological Conservation*, 157, 341-351.
- [9] Instone L., Sweeney J., 2014, Dog Waste, Wasted Dogs: The Contribution of Human-Dog Relations to the Political Ecology of Australian Urban Space, *Geographical Research*, 52(4), 355-364.
- [10] Kleszcz J., 2014, Wpływ zwierząt na formę współczesnych przestrzeni miejskich, *Kultura i Wartości*, 1(9), 67-82.
- [11] Lee H.S., Shepleyb M., Huangc Ch.S., 2009, Evaluation of off-leash dog parks in Texas and Florida: A study of use patterns, user satisfaction, and perception, *Landscape and Urban Planning*, 92, 314-324.
- [12] Millan C., Jo Peltier M., 2010, *Zaklinacz Psów-Proste metody rozwiązywania problemów twojego psa*, Białystok, Illuminatio, ISBN 978-83-62476-02-2.
- [13] Miller R., Howell G.V.J., 2008, Regulating consumption with bite: building a contemporary framework for urban dog management, *Journal of Business Research*, 61, 525-531.
- [14] Raina P., Walter-Toews D., Bonnett B., Woodward C., Abernathy T., 1999, Influence of companion animals on the physical and psychological health of older people: an analysis of a one-year longitudinal study, *Journal of the American Geriatric Society*, 47, 323-329.
- [15] Saulicz M., Myśliwiec A., Saulicz E., Knapik A., Wolny T., Rottermund J., 2015, Wpływ posiadania psa na aktywność fizyczną i ocenę jakości zdrowia osób w starszym wieku, *Problemy Higieny i Epidemiologii*, 96(1), 170-174.
- [16] Schofield G., Mummery K., Steele R., 2005, Dog ownership and human health-related physical activity: an epidemiological study, *Health Promotion Journal of Australia*, 16, 15-19.
- [17] Serpell J., 1991, Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behavior, *Journal of the Royal Society of Medicine*, 84, 717-720.
- [18] USDHHS, 1996, *Physical Activity and Health: A Report of the Surgeon General*. US Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Atlanta, Ga.
- [19] Urbanik J., Morgan M., 2013, A tale of tails: The place of dog parks in the urban imaginary, *Geoforum*, 44, 292-302.

- [20] Wandeler A.I., Matter H.C., Kappeler A., Budde A., 1993, The ecology of dogs and canine rabies: a selective review, *Revue Scientifique et Technique Office of Epizootics*, 12(1), 51-71.
- [21] Wilczkiewicz M. Z., 2012, Nowe formy miejskiej zieleni użytkowej (wybiegi dla psów w Nowym Jorku), *Czasopismo Techniczne*, 30, 271-278.

ABOUT AUTHORS

Tomasz Dudek – Graduate of the University of Agriculture in Krakow, Forestry Department. He studies the impact of forest management on the landscape of the Carpathian Foothills, forest landscape valorisation, recreation-related forest use, as well as inventorying and maintaining green areas.

Paulina Rużyła – Graduate of the University of Rzeszow, Faculty of Biology and Agriculture. She graduated from 1st and 2nd degree studies of Landscape Architecture. In her diploma works she dealt with recreational development of selected areas of Rzeszow and Sanocko-Turczańskie Mountains.

O AUTORACH

Tomasz Dudek – absolwent Wydziału Leśnego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Zajmuje się badaniem wpływu gospodarki leśnej na krajobraz Pogórza Karpackiego, waloryzacją krajobrazów leśnych, rekreacyjnym użytkowaniem lasu oraz inwentaryzacją i pielęgnacją terenów zieleni.

Paulina Rużyła – absolwentka Wydziału Biologiczno-Rolniczego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Ukończyła studia I i II stopnia na kierunku Architektura krajobrazu. W swoich pracach dyplomowych zajmowała się rekreacyjnym zagospodarowaniem wybranych przestrzeni Rzeszowa i Gór Sanocko-Turczańskich.

Contact | Kontakt: tdudek80@ur.edu.pl; paulinaruzyla@op.pl